

Зупинка V: Снятин

Місто Снятин – районний центр мальовничого куточка Прикарпаття, зеленої перлини Покутського краю. Снятин має славетну історію, яку віками творили наші легендарні пращури. Місто розташоване на лівому березі річки Прут, за 110 км від обласного центру Івано-Франківська.

Місто виникло у XII столітті у складі Галицького князівства за часів правління князя Ярослава Осмомисла. Перша писем-

на розвиток промислів та торгівлі вплинуло будівництво в 1866 році залізниці Львів-Чернівці та відкриття станції Снятин-Залуччя, яка знаходилась за 7 км від міста, на території сучасного села Хутір-Будилів. Залізниця сприяла збуту товарів народного мистецтва Косівщини і Покуття. До початку XX століття Снятин став осередком громадсько-політичного життя Станіславського округу.

Творець Січового здвижу Кирило Трильовський у 1900 році створив Завальську Січ, цей рух поширився на всю Галичину і став основою для формувань Українських Січових Стрільців.

Снятинщина – край інтелігентних родин, літературно-мистецьких традицій. Музичне

на лівому березі річки Серет, біля підніжжя Карпат, за 20 км на південний захід від Чернівців.

За давніми переказами Сторожинець отримав свою назву від першого поселенця на прізвисько Сторож, який вирубав ділянку лісу, викорчував пні і засіяв першу ниву. Незабаром поблизу нього почали селитися інші люди. З часом поселення отримало назву Сторож, а з роками перетворилося на Сторожинець.

Інша версія стверджує, що назва міста походить від слова "сторожинець", що у давнину означало укріплений пункт, де перебувала сторожа, варта.

У 1919 році румунська влада перейменувала Сторожинець на Флдорень за прізвищем родини, якій колись належало це поселення, але нова назва не прижилася.

Вперше в писемних джерелах Сторожинець згадується 1448 року у грамоті молдавського господаря Романа II.

Після приєднання Буковини до Австрійської імперії в 1774 році Сторожинець і надалі залишався залежним від феодалів селом. У 1829 році більша частина села опинилася у власності Іоанна фон Гарсте, який передав її дочці Катерині, що була дружиною Миколи фон Флондри. Представники цієї родини відігравали значну роль у суспільно-політичному житті Буковини.

Впродовж 1786-1809 років було прокладено важливу шосейну дорогу Снятин-Сторожинець-Гура-Гуморулуй завдовжки 113 км, впорядковано дорогу на Чернівці (22 км), дороги Луківці-Берегомет, Сірет-Вижниця-Кути і Прескарени-Глибока-

них шкіль у 1858 році – шестикласної та на Майдані. У 1891 році виникла школа плетіння з лози, яка з 1905 року стала називатися школою лозоплетіння та токарної обробки дерева. У 1903 році відкрита приватна реальна гімназія.

У 1872 році в містечку з'явилася перша парова машина, у 1890 році – цегельний завод, дві гуральні, дві лісопильні, два млини. У 1889 році почав працювати тартак, філія відомої будапештської фірми "Леопольд фон Поппер" та інші невеликі виробництва (шкірзавод, філія фірми "Зінгер", пивоварня, майстерня із виготовлення капелюхів).

Велике значення для Сторожинця мала побудова станції державної залізниці. Утворене для будівництва лінії Чернівці-Новоселиця асоціаційне товариство, що отримало назву "Буковинські локальні залізниці", у 1885 році перейняло концесію спроектованої ще у 1864 році траси з Глибокої до Берегомету з можливим продовженням до Вижниці. За фінансової підтримки держави і Буковинського релігійного фонду 3 листопада 1886 року була побудована колія, яка з'єднала Сторожинець, Глибоку та Берегомет із Сиретом. Була побудована залізнична вітка, яка з'єднала Карапіїв та Чудей, а 23 грудня 1886 року відкрито 9-кілометрову під'їзну дорогу до парових тартаків у Межибродах.

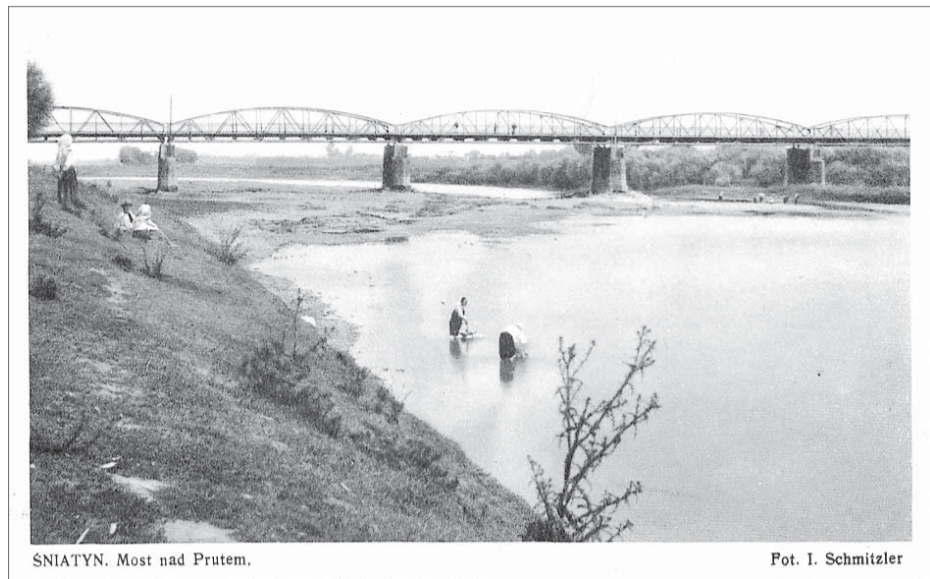
У Сторожинці з 1892 року проводилися щотижневі торги, а два рази на рік – великі ярмарки.

21 травня 1913 року Сторожинець офіційно набув статусу міста, цього року було прокладено водогін, у місті діяла електростанція, каналізація, лікарня, поштовий, телеграфний та телефонний зв'язок.

У Сторожинці були представлені філії всіх центральних українських організацій: "Руська Бесіда", "Українська школа", "Читальня".

28 червня 1940 року Сторожинець у складі Північної Буковини було приєднано до СРСР, а 11 листопада того ж року в територіально-адміністративному поділі з'явився новостворений Сторожинецький район.

5 липня 1941 року німецько-румунські війська окупували місто. 30 березня 1944 року Сторожинець визволили війська

SNIATYN. Most nad Prutem.

Fot. I. Schmitzler

на згадка про місто датована 1158 роком. Більшість дослідників вважає, що назва міста походить від імені власника, воеводи Коснятина Сірославовича. Вигідне географічне розташування на перетині торговельних шляхів, на кордоні Галичини і Буковини, наявність водного сполучення Прутом сприяло швидкому розвитку міста. Однак місто стало і ласим шматком у міжусобних війнах. Переживши монголо-татарську навалу, наприкінці XIV століття Снятин став власністю польського короля Казимира III Великого. У 1387-1772 роках Покуття перебувало під владою Польщі, з 1772 року – Австрії, у 1919 році ним знову заволоділа Польща.

У 1448 році польський король Казимир IV наділив Снятин Магдебурзьким правом, за яким місто отримало чимало привілеїв у самоврядуванні, тоді ж місто отримало і свій герб та печатку магістрату. Основу герба становлять три фортечні вежі.

Тягар повинностей, які несли на своїх плечах селянські маси, став причиною частих повстань на Покутті. З територією краю пов'язані повстання під проводом І. Мухи (1490-1492 рр.), повстання 1648 року під проводом Семена Височана, рух опришків XVIII століття.

Великих втрат і спустошень зазнав Снятин від нападів татар та волохів. З 1590 р. до 1648 р. татари вчинили 29 набігів на Снятин, під час яких місто п'ять разів горіло.

Попри всі негаразди місто стало у XVI-XVII століттях важливим економічним центром. У Снятині була головна митниця на Молдавському торговельному шляху, який з'єднував Схід і Захід, Краків та Львів із Чорним морем. Розвитку торгівлі сприяли вірменські колоністи, які почали заселятися в місті з 1628 року, а розвитку сільського господарства – німці, які з приходом австрійської влади в 1777-1778 рр. переселились до Снятина з Баварії, Бадена, Нассау і Вюртемберга. У 1790 році Снятину надали право на виробництво й продаж спиртних напоїв та щорічного проведення п'яти двотижневих ярмарків.

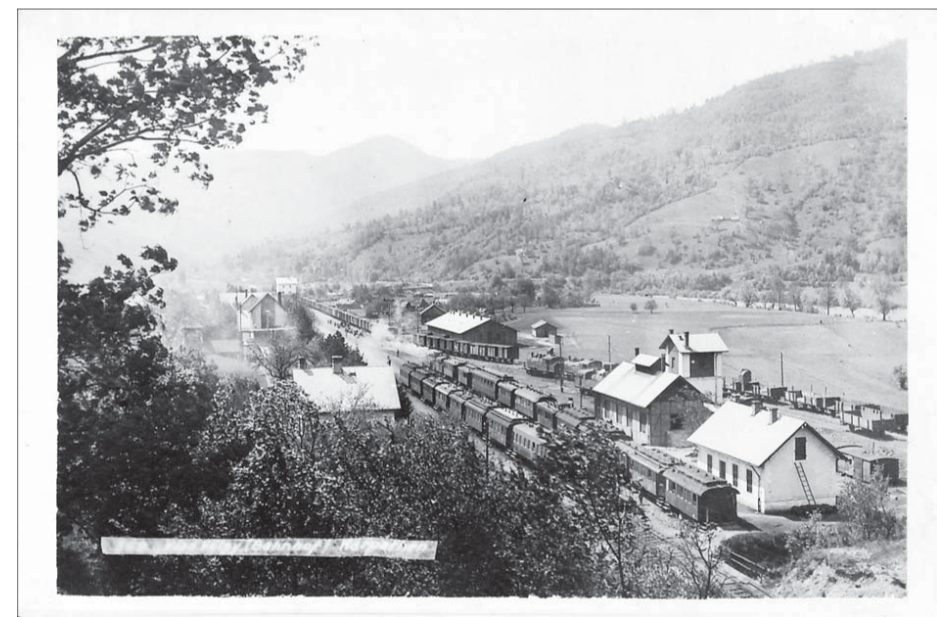
Історична екскурсія станціями Львівської залізниці

українське мистецтво збагатили Порфирій Бажанський, Роман Сімович, Ярослав Барнич. Майстрами образотворчого мистецтва стали Василь Касіянін – академік-графік, один із засновників, а потім і лауреат Шевченківської премії України Ольга Плешкан, Еммануїл Храпко. Літературну "Покутську трійцю" (Василь Стефаник, Марко Черемшина, Лесь Мартович) високо оцінив Іван Франко, який неодноразово відвідував край Черемоша й Прута. Видатний письменник-демократ Василь Стефаник (1871-1936 рр.) описав цей край у своїх новелах. У 1908-1916 роках Василя Стефаника обирали послом до австрійського парламенту.

У вересні 1939 року у Снятин увійшли частини Червоної Армії. 1 липня 1941 року місто захопили війська фашистської Німеччини. Чимало снятинців воювало і у Червоній Армії, і в лавах ОУН-УПА. 29 березня 1944 року підрозділи 40-ї Гвардійської танкової бригади звільнили місто від німецько-фашистських загарбників. Перемога була здобута дорогою ціною. Понад три тисячі снятинців загинули у Другій світовій війні. Після її закінчення почалася розбудова господарства міста. Своєю наполегливою працею снятинці перетворили місто на один із найрозвинутіших регіонів Івано-Франківщини.

Зупинка VI: Сторожинець

Сторожинець – районний центр Чернівецької області. Місто розташоване

Сірет-Ясси.

Вирішальні соціальні та господарські зміни в житті Сторожинця відбувалися з 1854 року, коли було утворено Сторожинецький повіт. Відтоді Сторожинець іменується в документах містом.

За часів Австро-Угорщини Сторожинець відображав поліетнічну та багатоконфесійну мозаїку типового провінційного містечка Буковини. Тут проживали українці, поляки, румуни, євреї, німці, вірмени, цигани та інші. Помітними подіями стало відкриття народ-

Червоної Армії.

У післявоєнні роки в місті були споруджені: лісовий технікум (1944 р.), школа-інтернат (1964 р.), Палац культури, районна лікарня, кінотеатр (1967 р.) тощо.

У 1991 році місто увійшло в нову історичну добу незалежної Української держави. Сторожинець – багатонаціональне місто, яке й нині розбудовується.

Юрій ТОМІН

Фото з особистого архіву атора

ЗАСНОВНИКИ:
управління Львівської
залізниці та дорпрофсож
Ресстраційне свідоцтво
КВ № 1252.
Редактор
Ігор ПАРАЩАК
тел. 226-32-97
факс. 226-41-83
Заступник редактора
Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар
Галина КВАС.....226-25-67
Кореспонденти:
Орися ТЕСЛЮК.....226-32-03
Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65
Дмитро ПЕЛИХ.....226-36-23
Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83
Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34
Коректор Валентина СУТАК.....226-37-80
Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

**Львівський
Залізничник**

Адреса редакції: 79000
м. Львів, вул. Гоголя, 1.
E-mail: lz@railway.lviv.ua
ГС ДТГО "Львівська залізниця"
Р/р 260000092670
Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956
ЛФ АБ "Експрес-Банк"

Індекс газети 30223.
Виходить щоп'ятниці.
Тираж 38 282.
Замовлення 245.

Зверстано у комп'ютерному центрі
редакції газети "Львівський
залізничник".

Комп'ютерна верстка
Антоня БЕГЛЯРОВА 226-38-15.

Склад редакційної колегії:
Ігор Парашак, Андрій Везденко, Орися
Теслюк, Галина Квас, Олександр
Гершуненко.

Точка зору авторів може не збігатися з позицією редакції.

Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. При цитуванні посилання на газету "Львівський залізничник" обов'язкове.

Газету віддруковано у "Видавничому Домі "Високий Замок".